

СЭКП Тыва обкомунун, Тыва АССР-нин Дээди
Совединиң болгаш Министрлер Чөвүлелинин органы Өртөз 2 көп.

Мал чөмнөриниң белеткелениң хүн демдегелери

Мурнакчыларга деннежиңер!

АВГУСТ 12-ДЕ МЕДЗЗ-БИЛЕ АЛЫРГА. РЕСПУБЛИКАДА 42,2 МУҢ ТОННА СИГЕНИН САРААТТААН, АЗЫ ПЛАНЫҢ 32,2 ХУУЗУ ХҮССТӨНГӨН. 1600 ТОННА НОГААН БУДУК-БҮРҮНҮ БЕЛЕТКЭН, 13 МУҢ ТОННА СИЛОС САЛДЫНГАН, ОЛ БОЛЗА ПЛАНЫҢ 3,5 ХУУЗУ БОЛУР.

Өрткөн он хонукта Чөм-Хемчик районун сикенчилери эки аймакка, бирги черге үнгөннөр. Ында ол-ла үеде 2423 тонна сикенин сарааттаан, а нийтизи-биле хөргөлгө чөгүрү бөдүүн чөмнөриниң чартык кезин хирени белеткеп алган. Ол районда Ленин аттыг колхозтун хову амылданчылары дыка эки аймакка, бирги черге үнгөннөр. Ында сикен белеткелениң планын күсөдиринге чүгө 2 хуу чөтпейн турар. Чарыштын эгелекчизи «Искра» колхозтун база «Большевик» совхозтун сикен шалдаринде амылды эки организациядан. Оларда ам сикен белеткээр планын үштүн ийи кезин күсөттинген.

Наа-Хем район амылдың темпизин элзун куулаткан болгаш мал чөмнөриниң белеткелениң бирги черден кудулай берген. Сикен белеткелениң чарыжының үштүн черин Улуг-Хем район элэй берген. Ында мал чөмнөриниң белеткели 40,3 хуу. Жданов аттыг болгаш «Х Улуг хурал» колхозтарының механизаторларының, хову амылданчыларының амылда турар өскөлдөрү эдээр. Чимээ, өрткөн он хонукта Жданов аттыг колхоз 222 тонна, «Х Улуг хурал» — 227 тонна сикенин немей белеткээн.

Мурнакчыларга деннежиңер!

Республикада нийтизи-биле сикен белеткелениң темпизин куду болуп арттышаан, Бий-Хем районун «Кызыл тараачын» колхозунда сикен кезилдезин багый организациядан. Эрткен меделде ака белеткээн сикен чүгө 57 тонна, а шупту белеткээн сикен планын чүгө 19 хуузу болган. Амылды багый организациянының түнелинде кезилде-биле балуушкунуң аразы 500 гектар чедир ырай берген. Бо чорук сикениң шынарын баксырадыр. Оң жомазы «Хадың» колхоз бир демей байдалдарлыг тургаш-ла, бөдүүн чөмнөр белеткээриниң планын 44 хуу чедир берген. Ынчангаш кызыл-тараачынчыларда багый амылды агартырының каныг-даа чылдаганы чок-тур.

Мал чөмнөри «Шивилиг» совхоз (директору эш Митков) кышны үеде малды чүчүң-биле чөмгөр деп турары мырың билдинмес. Эрткен меделде ында чүгө 20 тонна сикен белеткэтинген, а шупту белеткээн сикен 88-ле тонна (!). Бо дээрге мырыңгы чөгөниң чүвө-дир, эш Митков.

Амыл-хөргөң байдалы агартырында эдээр, а сикен шалдаринде амылды багый организациянында-дыр.

Тандының «Революцияның чалбыжы», «Коммунизминиң херели» колхозтары району мурунку хөвээр сонгар тыртып турар.

ПАРТИЙЖИ-ПОЛИТИКТИГ ИНФОРМАЦИЯ

Массалар бүгү чүвөн билген турар ужурау деп, В. П. Ленинниң сөстөр социализмниң чүгүл принциптериниң бирээс болур. Массаларны кижиздериниң, коммунизм тургузушкунуң оларны мобилизацияларын, дуружаларын дамчыдарының болгаш эртеңги чөмөлдөрдөриниң чүгүл чөсөс болур информацияны бүгү хөмчө-биле хөмчөдөрү моон ужурунда СЭКП Топ Комитетин бо чылдың эгелекче хүлээп алган партийжи-политиктиг информацияны сайзырайттайымдар дутайында доктаалында онзаалап айткан. Партия Топ Комитетиниң информацияга хамаарышкан доктаалы амылдалга боттанып эгелекчиден бээр элзун үе эрткен, партийжи-политиктиг информацияны улам сайзырайттайымдар, оң дөштөниң күсөлдөрдөр талазы-биле чамдык ажыдар бисте кылдырган. Партия органы, амыл байдалды барындаалар, чонга информацияны кижиздериниң хөмчөлдөрүн ап, коммунистерге болгаш партия кижиздери эвестерге ийиңиң болгаш лаштыкың байдалды айттырларының талазы-биле информацияны ам доктаамал болгаш элзун дозу чорудуп турар. Бо сорулгага партияның, радиоңу, телевидениң болгаш агитацияның, чамдык черлерде таскелденнөөн ажылар, удуруткучларының болгаш хой-нянны ажыдакчыларының чоң мурунуга лекцияларын, лекцияларын организациядан турар.

Шын организациядан турган, эки тургускан партийжи-политиктиг информация — партия организацияларын бүгү организацияга болгаш политиктиг амылдың деннежиң улам бедириниң чүгүл негедезин болур. Язы-бүрү талааларыг меделдериң алган партия органы туртта, түс-түс коллективтериниң амылдарында болуп турар бүгү чүгүлдерин тодаргай билсип ап, тургустунган байдалга хамаарышкан чөгүрү хөмчөлдөрүн боттандыра. Партийжи-политиктиг информация практиканың ойи келген хөргөлдөрдөр алердир, экономика болгаш култура хөмчөлдөриниң айттырларың-че ханы сиңирер, бар чөмөлдөрүн алердир болгаш ийи-шалада чапалдыр, чонун негедиз-хөргөлдөргө тода хараалар арттырар.

Ажылыңарың, колхозчуларың, иште-алгышчыларың политиктиг болгаш күн-ажычы идеяларның өскө-биле партия органының кирип турар информацияның саны өскөн, утка-шынары болган.

Моон-биле чөргөлдөштү партия организацияларында информация ажылың деннежиң амыл үшүн чыгир негедезинге ам-даа дүшкөй турар, чөмөлдөр элзун эдээр. Чүгүл болгаш лаштыкың кижиздери дүгүлдөп турар амыл үшүн чүгүл болушкунуң азы пропагандалында болгаш агитацияда ам-даа тода болгаш бүгү тала-биле илгертиңнөө турар. Политиктиг информацияны шудургузу, тодаргай, бөдүрүнчү ам-даа чамыс.

Партия организацияларыңа чер-черден кээп турар информациялар чамдыкка эрчегей, болушкунуң ханы илгертиң турарында ажылың лашы-бүрү улаштырарында бүгү байдал, чонун сепкил сажык оларга чөтө билдинмей бар таварыгалар каны чок. Партияның чамдык райкомдары, бөдүрүлгөсө партиякоминформацияларда илгертиңнөө айттырларың, амылдың чөмөлдөрү эдээр, өскөн көр талазы-биле дөштөң хөмчөлдөр ийи-шалада боттандырайттайымдар.

Партийжи-политиктиг информацияны улам сайзырайттайымдар, партийжи удуруткучың практикалар, организацияч болгаш идеяң кижиздериңе оң дозу ажыларын амылдар неген турар. Хамыгың мурунда ийиңиң болгаш лаштыкың политиканың, экономиканың болгаш култураның оң калбак айттырларың чонга информациялар дыка күсөлдөрдөр ужурау. Бистик кижиздериң коммунистерге бөдүрүлгө, совет патриотизмге болгаш интернационализмге кижиздериңе дуушар болгаш кижиздериң маалымдык ажылар азыраалдык турар материалдар кидик информацияның үндөсүн болур.

Бистик курчунне массаларын меделдизин-биле, массалар бүгү чүвөн билсип, бүгүлү боттары улаап, оң меделдиз кылыры-биле күсөлдөп дүр дугайында В. П. Ленинниң айттышканы партия организацияларын удуруткуч болура ужурау. Политиктиг информацияны доктаамал, чонун лашы-бүрү бөдүрүлгө эрте-ажыктарың таварыштыр чорудуп турар.

Партийжи-политиктиг информацияны деннежиң улам бедиринге паралаа, радио болгаш телевидениң оңаа рольдуг. То паралаа болгаш радио-биле чөмөлдөштү республика солундары, радио-баз телевидениң бүгү туртуну. Федерацияны, Совет Тыяның амылдарының, лаштыкы болушкунуңарың, амыл-агы, эрчег, културада чөмөлдөшкөндөрүн, социал хөмчөлдөрдүн боттандыгының дугайында бүгү талаалыг, эки утка-шынарыг, тода информацияны белеткен, паралаа база дамчыдап хүлээлгөң болгаш оңу боттандырың-даа турар. Олар партия, совет, профсоюз болгаш комсомол организацияларының ажыл-чорудугазың калбаа-биле чырыдып турар.

Хамык ужур чүдөл дие, паралаа, радио болгаш телевидениң ажыдакчыларының меделдизин бедиринге-биле чөмөлдөштү топ солундар, журналдар-биле кадм республиканың солундары, радио чөмөлдөрүн чонун бүгү кезектеринге чөмөлдөр, телевидениң көрүчүлериң көмүлдөрдөр партия, совет, комсомол, профсоюз организацияларының чүгүл сорулгада. Республика солундарының таралызында эрткен чылдың деннежиң удур бо чылдың ийиңиң чартымында «Тыва» республиканың 94,1 хуу болган чорук партия организациялары дүгүлдөтпөс арга чок. Бистик чонунуң оң солундары, журналдарың калбаа-биле ажылар турар-даа болза, республикада үнүп турар солундарың өрөгө бөдүрүн чөмөлдөр эрчөгүл чүгүл сорулгаарың бирээс болур.

Партияның Кызыл хооркомунун болгаш райкомдарының эрчөгүл чүгүл сорулгазы болза чонун амылдарыңа, амыл-агы, култура тургузушкунуң айттырларыңа хамаарыштыр солундарың, радиоңу, телевидениң түгүлүлүлүгү материалдарыңа хамаарышкан эрчөгүл чүгүл хөмчөлдөрүн ийи-шалада боттандырайттайымдар.

Моон-биле кадм ажылы чонун ортузунга аас-биле чорудар информацияны шыгың экижидер, ол сорулга-биле илгертиңнөө, лекторлар бөдүрүлгө, политинформаторларын болгаш агитаторларын амылдың удуруткучың күсөлдөрдөр, оларны эрчөгүл чүгүл материалдар, меделдөр-биле доктаамал хандыраар негестиниң турар. СЭКП обкомунуң шикитирин Баугар ай бүгүлүнүң сөөлүг чөмөлдөрүн удуруткуч амылдарың чон мурунуга илгертиңнөө, лекциялар чорударың чүгүл болура чонун ам республиканың бүгү райондарында, албан организация, удуруткуч бөдүрүлгө черлеринде практикалар турарын улам калдырар.

Бөдүрүлгө коллективтеринге, чонун чурттап турар черлериниң аамы-биле ажылы чонун хуралдарыңа лашы-бүрү организациялар удуруткучларының илгертиңнөө, өтөттөрүн диндарыңа чер болганга организациялар херек.

Кызыл тук Баян-Колда

Баян-Колда «Х Улуг хурал» колхоз август 1-ге чедир 600 тонна сикенин белеткеп, планын 35 хуу күсөткен. СЭКП Улуг-Хем районунун болгаш райкомунуң шикитир Кызыл тугун июль 20-ден август 1-ге чедир он хонуктун түнели-биле «Х Улуг хурал» колхозта тыыскан, 50 рубльдиң шаныялың база берген.

Кызыл тугу тыыскан хуралга Баян-Колду колхозчулары нийтинин малдын сикен белеткелениң планын долдур күүсөлдөр дөшт, улам күсөткөниң ийиңиң ажылар бис деп аазааннар.

ЭКИ АЖААЛДА—ЭЛБЕК ДҮЖҮТ

Дүүн чаа-ла артып калган бичик огуреттер чамыс дүгүлдөп тургашта амылдарыңа берилгээн ол-дур. Ол далайды ам база катан бакындап куду бадыра. Огуреттер база-ла оң-оң шоодайларың дола бээр.

Фанна Афонина удуз-погаш огуретти холуңа аайдыр туруп турган, чамың бо нога шөмөңгө өөрү кыстар-биле кадм канычар ажылар тургашыңа паракка көзүлүр болан келген.

Нога бригаданың кыстары маңа шыаң-ла эрестат ажыдап турганнар. Чүгүл-да көзүлүс кылдыр дозууңу бургураан хат-шуртаның каныг чамыс хүнөөр маңа турбалы дээр. Дилиңдеринге тавып олурткан огуреттерин, помидорларын амыл кыстар сөгүт хүнүүр болор, ажаап көрүр турар. Эрткен хүн түнелиңе, күдүс болгаш дөмөңгө хүн далай артыпче ажыл чорда суггар.

Бок үштөртүн аштап амылдар дөшт амыл кыстар чөкө күжүн үгүлдөдүр дээр. Көзүлүс-көмөңгө мурундай шаттарың бөдөр. Оларны кымылмай күш-ажылың өөрүлүктү түнели ам бо. Ано өөрүлгө чөтө өөрүр боор, кыстарга чоргаларыңа кымыл чоргаларыңа боор.

Фанна ийи-шала бөдөңүп турда, оң артында бир кижин оңу так куужаңаң, бар шаа-биле каттырарың, сала каап-сала, ол Салчак Адым-кыс болган.

— Эки, Фан, кайтамчы-ла асы хун болур-дур — деп, ол чуталаан.

— Ындыр-дыр харын, өөрү дуу кел чыдар ол бе? — деп, бригадир айттырган.

Ийе, олар шыккажыл. Омыл-холуңу көрөс сеп бе. Кызыл хоорай Совединиң «Кара-Хаак» совхозунун нога бригаданың база бир ажыл-ишчү хүнү кычар эгелээ.

Өөрү кыстар шупту чөдир көргө, Фанна оларын чымы алгаш, чуталаан:

— Бо хүн чөмөлдөр-ла шааымы-биле ажыдап көрө, ледер, кыстар. Огуреттер ажаалдазың дүгөң доослас болуусу, өскө ажылымыс бөксө адырбас алар. Картофель болгаш капуста база бисте маңа турар болбай.

— Ындыр харын — деп, Мария Орехова чуталаан, — шөмөлдөшкөң күжүн чөмөлдөшкөң организациядан көрө, ледер. Оларын база дүгүлү шынаш түс-түс азыраларга

Репортаж

ушп алгаш, боттарымыс баштап амылдарыңа. Бистик улус ийи-шала кынаан, чамдык боттары аразында оң-оң туруп бөдөр-дур. Чамың, сургап ажыдадыр, оларны кымылмай көчүт шыккажыл.

Фанна Афонина бригаданың ажыл-хөргөң дугайың бисте чуталаан берди.

Помидор бисте огуретте бо чымың үжөн бөс гектар чөмөлдө, капустаң бүдүн чартык гектарга, картофельдиң 80 гектарга олурткан. Ногааларың түнелиң, оң дүгүлдүң түнелиң көр болза, бо чымың мээң удуруткан ногаажылыңың бригаданың чөмөлдө богай эвес ажыдап деп чуталаан болур.

Бригадир кыс мича дөшт, хөдөгөр ногаан нога шөмөңгө бир көзөк эргилдир көрүп турар. Оң хүгө долукаңа хүрөп шыраында күш-ажылың өөрүлүктү кытыптың, чамың күлө-соруң-биле чамыңаңыл турду.

— Ажаап өстүрер шүтүлгө үштөртүн ийиң бо. Оларын бүдүн чамың дүгүлдө ажаап, хол-биле түдүп, сүдбөп көр. Ынчангаш чамыңды чамгай дүжүт үнөөр эвес. Олар сүтат чөмөлдө чамың каар, бок үштөртүн оларын баксырадыр. Ынчангаш күлүңүлү күжү ховуңа чүвө болганы ол. Эки ажаарга, элбек дүжүтү боор үштөртүн. Ынчангаш ногаан болган чылдагың-даа ол.

Ам харын өстүрүп алган дүжүлүсү ажаап алдырыңа күш чөмөлдөшкөң түр бис. Бисте шөмөлдөшкөң дүжүлүсү. Кызылдан шөмөлдөшкөң күжүн кээп турлар. Оларын удуз дуузы-биле элзун шудуп түр бис — деп, бригадир өөрөң сөткөниң чуталаан.

Фанна Афонина олашкан ажылыңа шыаң-ла кымыл кыс. Ол каныг-бир ажыл-хөргөң бөдүрүп амыл дүгөң, таварышкан бергеннү мурунуга чөмөлдө тура дүшөс. Ында карын-дошкун чөмөлдө чок, ийи-шала-да совхозтун дүгөң чөмөлдөшкөң мурунуга шыгың негедезин. Чамдыкта оң бригаданың машина-техника күжү чөмөлдөшкөң боор. Бо таварышта ол айттырар шыгыңың түрүлүп билер. Бригаданың ажылың ол дыка эки удурут турар. Ын-

да күш-ажылың сагылга-турумуң үрээр кижин чок.

Совхозно нога бригаданың баштай организациядан турда, Фанна бригадир болурундай ойталаан.

— Мен чөмөлдө нога өстүрүп, ажаап чорбан кижин мен, шыны-ла херек. Кижилер-даа удуруткуч шынаас мен — деп, ол чуталаан.

Ынчан баарга, совхозтун удуруткучлары ажаа чөмөлдө ужур-чөвүн чуталап, ажыл бергөдөй берсе, ажаа көрүп олурбас, болур-чөгүрү дуузың чөмөлдөшкөң чуталаан.

Фанна ажаа чөмөлдөшкөң, ол далайың күсөлдөшкөң кирген. Калдыр-даа ажыла кымыл-бисте чөмөлдөшкөң түрбөс. Бригадир кыс ол бүгүлү шыдажып өрткөн.

«Кара-Хаак» совхозтун ногаа бригаданыңа ам он беш кижин доктаамал амылдар турар. Мында болушкун амылдың кымыл амыл-ишчү кижилер хей. Саара Төмөр-оол, Мария Скокова, Ооркан, Нон-кыс дөшт өскө-даа ногаажылыңың аттарың меделдиз болур. Оларын тавып өстүрөң кымыл-ажаа, помидорларын болгаш огуреттерин кайтамчык чаагай өскөн.

«Кара-Хаак» — ногаа болгаш сүт совхозу. Оң өстүрөң чаагай огуреттерин бо хүнөөр Кызылдан чурттаңың чөмөлдөшкөң маңаңыңаң салдып ап турар. Бо дөргө амыл кыс Фанна Афонинаның удуруткан ногаажылар бригаданың кымыл ажылыңың эки түнели-дир.

Х. ОЯДАН-ООЛ

ЧУРУКТА: Салчак Адым-кыс. Фотоу авторнуу.

ТАРАА ШӨЛДЕРИНДЕН МЕДЭЭЛЕР

● РЕСПУБЛИКАНЫҢ ховуларында тараа културалары бичип, дүжүт ажаап алышыңыңа хүн бүрдө чаа-чаа амыл-агылар кирип турар. Республикада ажаап алышыңың мурун эгелзун Улуг-Хем районда «Улуг-Хая» совхозтун механизаторлары күжүн чашан нөк-тараа ажаап алышыңың уламчылаан.

Сөөлү хүнөөр чөдир 700 амыл гектары ажааган. Ол-ла районда Жданов аттыг кездэ амыл-агы артели Кызыл-Хавак шөлүндө кызыл-тас кезилгезин эгелзун. Ам чүс амыл гектар чөмөлдөшкөң ажаап алыңаң.

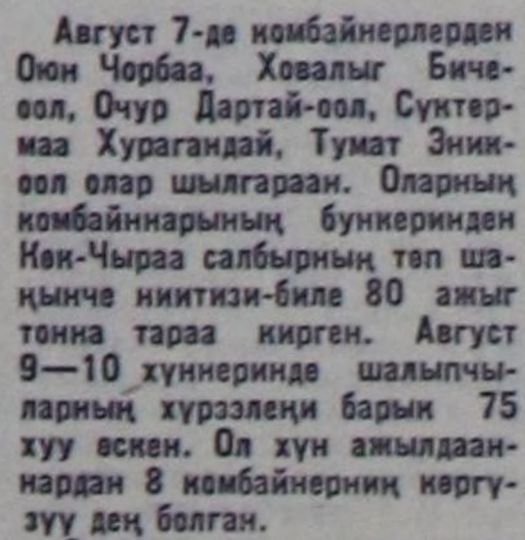
● ИЫЗЫЛ ХОРАЙ Совединиң «Нөк-Тей» совхозунун механизаторлары кызыл-тас, кукурузаның ажаап алышыңың катаяп чорудуп турар. Август 12-ге чедир 240 гектар хире чериниң кызыл-тазы амыл алдыңаң. Кукуруза кезилгезин 200 гектар чөмөлдө.

Совхозтун шаңында тараа арыгашкыңың ас хүнөөр дооскаал чок чорудуп турар. Совхоз 40 тонна кызыл-тасты муруне шыгыңаңыңа урган. Совхозтан чаа дүжүтүң тараазың чөдүргөн машиналар Кызылдың сайгырыга бааза-зыңа хүн бүрдө элзун турар.

● КАА-ХЕМ РАЙОНУН «Октябрь 14 чылы» колхозунуң тараажылар Саргалдуң ховуңа алдың-сары кызыл-тасты ажаап алышыңыңа районда мурун эгелзун. Баштай үш агрегат кызыл-тасты тавычалай кезип кирген. Август 12-ге кезилгезин 8 чөдир немей берген. Ийи чүс амыл гектары тавычалай кескен болгаш оон 50 гектарың тараазың болуп бастырган. Ынчангаш ам кезилгэ биле бастырылгэ катаяп чоруп турар. Гектар бөдүрүлгө кызыл-тастың ортумак дүжүлү 8 центнер.

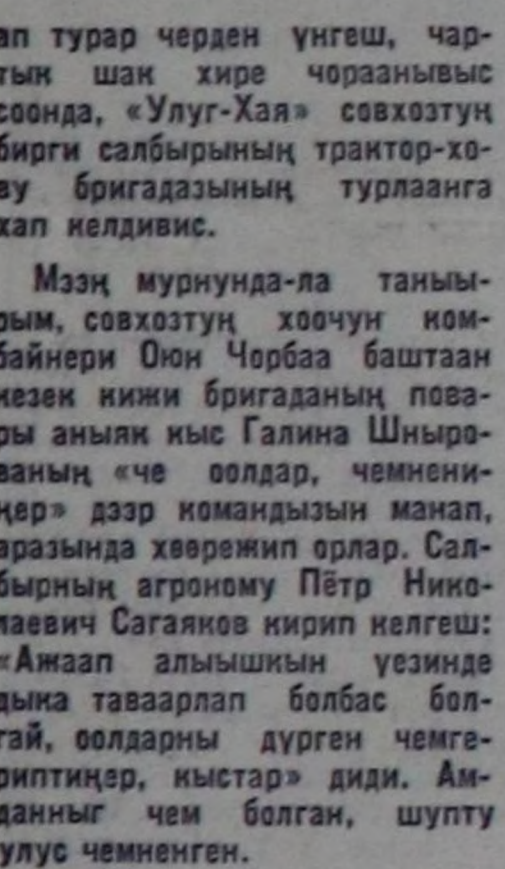
● РЕСПУБЛИКАНЫҢ тараалар улуг району болуп Тандының дөмгө ховуларында дүжүт ажаап алышыңыңа хүн бүрдө малбарың бар чыдар. Ажаап алышыңыңа мурун эгелзун «Межегой» совхозтун механизаторлары август 11-ге чедир 620 гектар кызыл-тасты кескен. «Элегес», «Тимелге» совхозтар беш чылдың дертүк чымыңың ажаап алышыңыңа база киргеннөр.

А. НУГУРАК
Фото авторнуу.

Оюн Чорбааның зеносу 40 ажыг гектар диллиндиктегі таразын барык бүдүн чартышак дугузунадуан ап кетпашкан, (Чурул № 1), еске бир диллиндече киритилет. Ол аразында агрономга дүшүк бергеш, ажилхериктиң чамдык байдалдарын сонугуразымга мындыг болган.

Баштай бышкан көк-тарааны дүргөн амазп алыры-биле уш салбырын комбайнерлерин каттыштырып алгаш амылдадып турар болду. Олар он ажил хүнеринде нийитизи-би-

ле 650 гектарның көн-таразын бөлүгүлөп алгач кестирген. Ажаап алышкынынын темпизи улам шулуудан. Баштайгы көрө хонуктук байдалына көзгө көмкөйбөр бурзу нормазын ажырып келген, ынчалза-да оларнын ап ту турар дүжүдү чавыс, гектардан-на 3—4 центтер. Бо чылгы кайдаашкынын урму ындыг болган.

ажыл эвээжээн-биле чергелештир өскө салбырларны комбайнлары ам тус-тус салбырларның тараа шөлдөриндө баргылаан. Соххотун Арыл Бажы салбырының комбайнерлери баштай бышкан көк-таразын ажаап ап эгелей бергениер—деп, эш Сагааков таңыйдылаан.

Таптыг-ла ийи шак турда
чаа участонка ажил хайнык-
кан. Баштай ажилдап турганы
ышкыш, комбайнерлер беш-беш
кылдыр бөлүгөжип үстүп ал-
гаш кестирип кириптилер. Ха-
мытты мурунай эгелеп киоген

В. МОЛЬБИ.
Авторнуң фотолары.

ДЕЛЕГЕЙ НЕДЕЛЯ ДУРГУЗУНДА

АВГУСТ 6-ДА АКШ-таги надыда чазактын «Софгга» системазын — ранега та уудур камгалай (РВК) д системазын — тургузарын планнарын чутгаллаштын пайда, америка сенат кичине рияда ол планнада тургузарын чыгарыш кырген ала кичине чазалаларын хуулуз байа берген. Пентагон бол оол ооргангаан шериг-уу птр монополияларын энд чегеленирин база катан кыптар дн боттарынын кыла чедип алкан. «Кудд ринде» политиканын боду даштыкын политиказынын барымдаалар чутуу болду турар чурттуу кымды бол рунда кичи билин чааар ве-даа чок.

Оон элдинтир болзам чалаанын болушунуу коз геи. Ол планнарын чутгаллаштын турда, сенат бот-боду уудур демисешкен кийн те кылдыр чарлы берген. «Софггарты» тургузарынын планнарын боттадырынын соксадынын негези чаз кичирини хуулуз албан дилашактынын чатынзе-ла дилашакты-биле чок нуу болду. Сенат чаргаллаш тиг, АКШ-тын орадакын экивентиз С. Агню ол билашкынын берген. Оон бир чазалганы хуулуз ал балдылашкынын пий-ле дилашакты-биле чок нуу пт балдылашын болган, чазалга РВК системазы бартырын чоокку сак-хоу ылды «софггарты» систем

сорулганы турган).
«Ону тиялгее азым аш-
рышканы кыдыр баяр б»
деп, «Вашинтон пост» со-
нуз жайыбыларчакым
море Робертс атырымз
«Американы до-
бистиги амдыралыгы»
уюдо ири турары сен-
коступ келген, уюу бойла-
ла кээр чаксан. Бичи-
чазыгым ач тиледег а-
аргалык баш мегелгичи
илеген болгаш—деп, ук-
жылбарчыгачы бидиктач.
сак аштырымгыкына та-
жырмалда арай депке
лазы» деп, он еске аме-
сотун «Балтимор сам»
дегилээ.

Сенатка жылгынган саг-
бодадарыны хөдөлгичи
дайынзартканын план-
рынга Американыз кал-
жы-яптызияны сагышсы
кылгезилээни кортсун. «Се-
натга Каттышкан Штатта
Ветнамда дайым деп ури-
туп апар элесне» деп, со-
кежигүгү Дж. Макгверри
чөндүрчү чуталган. Ал
тагы эч уругу шери-үлө-
короралжыгына карат-
американыз калжы-
гизил үлөп боз, чү-
чавыркычы болу бээр.
павыны боттадырынын
рыгдалдары 6—12 мил-
лиард кыдыр кызмат-
болуу арга бар деп, ча-
череринин бадиктада
тускый артемянгер кочу-
турган. Ануа үндүр чү-
далдарыны 100 болуп ош-
жы миллард доллар

дээр болза, ший болур а
"Эндире чөгөсөлгөнөөр
тейдир" сагалтмын
бүтү дөлөгдү керчелэн
болур. Анаа контроль ту
дур илгелди ол кошмады
дөл, сенат кенитүвү Д
мөлөгдү.

Каттышкан Шгатар
итингел ол угалымшкы
цнал айтырыгырын улам
диглелдиререш оштал,
суратгы хой-хой ажилда
лар сагышарын турар.
тайарымыс кризиске т

КРИЗИСКЕ

АВГУСТ 5-ТЕ Италия
чаз чазан тургусту
дөл диглелдими ма
номчазан дөл болган. Пар
га ону екиска хуусала
"тур чазан" дөш, баш бу
гаар-ла "Кынал-дустай
ген" чазан дөл көргөн.

Өгөлдө-л бир ай болган
зак кризисан ам-даа ург
левшаама дөл чүзө ош
диген. Ол кризис "Чоон
дөл тон" дээр эввелден
чатырга холгаарган тур
иле тулунделен. Италия
таарышкан кризисан
чыланы болган. Ол
чуртун мурунгу тургу
ган айтырыгырын ч
шын-даа шийтирдеш
вазан.

Мылдаа чаз болган бол
куинар мындг. "Чоон
дөл тонгун" (тодаргай)
демократиярын, социал
бөлө республиканын

жыл, көзгө чөпкөр аярдан, реңдиге системамасы баскын ачуу болуп турарынын үч миңдан төмөндөлгөнүнүн тууралуу шергет чаргадагылардын азыр ара-чада чок—деп, А.Н. тын оралкыч президент чоран Г. Хамфри оварыны жетчугаалаан.

АКШ-та шергет-үлөтүрүчү плекиянын мыймыкшын ачуу демисел сокасаы, у күтүшөн турар. Дайыма у мыймангилер, чыкмадаалар дуту турары ону чөргөйлээ.

КРИЗИС УЛАШКАН

М. Умурогор баштаткан чың социалисттик партиянын ырылганын союда болуу оңчул нуруууу удуруттуу аны антикоммунисттик ытыкамы эдерендер ойтал союда дүшкөн. Социалисттик партияны эвеш нуруууу чыгыс айы социалисттик партия берген. Чазан кризисин кыра чан чыгыс чылдагы социалисттик партиянын ырылганы даа эвес. «Социалисттик партиянын чыгыс айы бузулганын арай анык эрткен-даа турар, моруңдү чазар бодуңдү кризис-антидемократтык партия даа мылды чарымынчыну уруушун уаымдаан уду дүжүк турган ынык»—деп, А.Н. тын «Нью-Йорк таймс» со айткан.

Америк созулгун бит турганын оу чарымынчыну турда-да болуу дөй берген тур

Май 19-та болган согулда
тоңго уездик партиялар, на
тыш коммунисттер уузу
дешикенин болгон, ол ч
дышымынчн болуру сор
тодарыг бидинген.

Ындыг болганда, «тоң у
дыг төлүгү» коммунист
чааснааырадырмыга ун
зылган, аямыдагы ая
чыгы чактыс экви бу
оралдажыкшынар к
дыр политиказы «то

ГФР-ГЕ БОЛУ
БУД

А БАРЫН ГЕРМАНИЯ
согулда нампания
шынтырып үе-чадызы
четкен. Политикаг партия
боттарынын кандидат
дешидерин дооскам, сиз
лериге согулда муруну
рымынч программизин хул
алган, согулчуларынын ба
дылашкынынын алыры да
калталыг демиселди чору
згелей берген.

Неонацистт национал-де
краттыг партиянын чаа т
тиш келген гатериян баш
чы Готт Фадден сентябр
те болуп согулдага согу
дуларын бадылашынын
ын 10—12 хуузуу алыр
корданышкан, чазаксы
гулуп кирген, гитлеризм
политиказынын болган и
дларынын салгычыны бол
тувар партиянын параме
бауун тургузуу алыр деп
лар.

уадегип тошту» чазан Р
мору катал тургувар д
орадажымышкыларнын
дыкнын чок болурунун ч
дагыны болган. Уш неде
дугурунда туңдуч чок сүм
лейжикшилер кылмы кел
ныны союда чунг чазак
густунган. Руморуң е
чазва амгы Италияның пар
политиктиг байдалыга чун
да ескертип шыдава.

Р СОҢГУЛДАНЫ ҮЗҮНДЕ

Барден-герман неонацст
башыде гитлеркилерин ту
гускан «бу-туруму» эргеж
чууга деп чулчулбушман, а
цястрит Германияны кыз
гаарлар катал тургувар
барден-герман армияны ту
тедирерин, чок штаб тур
арын, япичик дайын хере
тенерия истеп сурерин со
садырып негеп. Освенцим
болтап Майданаэтин ишты
хоран камераларыга мил
о-милляон кижиклери тур
турган кеминг үлгүдгилер
шызымды агартыры орад
жы тулар.

Национал-демократтыг па
тия бодуну соңгулда мурун
да кампаниязыны амгы чак
рыкчы христиан-демократ
эвилед—Христиан социали
эвиледо партия-бале хере
кырында сүтүзгележи алга
калартып турар.

«АКШТИН КҮРҮҢЕ
КРЕТАРЫ У. Роджерс
Мурнуу-Чоо Азияга ая
чорук кимчи чораян. Роджерс
Токиога болган Сеула, Та
ваига, Гинкотоа барган,
донезиянын дашыкты ке
тер министри-бле укжар
кан. Канберрага чораян
АНЗЭС эвельдик чөвүлдө
ни сессиялыга киртише
Чаз Зеладынга барган соо
да АКШ-е чавар деп турар
АКШ-тын дашыкты полит
казимын дууртуучузууну
чоран турттырмасын баштыдын
ри-миле чуугалажымкына
га ол эвээс эмс чуудуер
чуугаалашкан боор. Американы
за-да Роджерс абындыган
чын «Азияга чаз политка
вист» эдур чуудуер чор болган
га-за бодуну таалажымкы
рымга тайлыбыран берип ч
руур.

«Ич «чаа политика» делегит
ни ол депискирине эри
бүз-турмушунан, сөздөрү
гал чаз бүз-турмушунан
гууар саягышты деп чүбө
савлык укжаржымкына
нын бадиле берген түнөлдө
риден көзүлдө. Чижээлдэр
Сеулага муруну-корей чал
болуктун баштынын-биз
укжаршкан, Роджерс Мурнуу
Корейин «амгалажын аргы
лымн быжымгаларын» айт
гырмалыче, алаа холабашты
Азияда реаксылык куштерин
чаз шериг эвельдик тургуза
дугайдында айттырыкче кол
чөшөйиша салган. Алаа түт

нийя учуру «Азияның Союзун
оёкөзгө алаалды» дээр шериг
блогун ПАТОН-ну тургузар дү
гаймдыа болган.

АКШ-тың күртө секретари
Азияга чорун турган, чаа э
дел тургузарын чугаалашкан
Найбертаа барган, бары
чанар деп турган, Австралия
ныч, Чаа Зеландияныч, АКШ
тың АНЗОС эвилелен дүгир
ээр дээш, ол шериг-политик
тиг организация чүгүлденип
сессияныч кирешкен. Ол
эвилелден бүтү жеңигүнери
Американың Вьетнама эме
лечти дайымынча кыркпн ту
рар.

Индиг болгонда, алаа шериг
эвилелдериниң дугуйн ч
угаалашкан. «АЧ» деп сөстү
гөш-биде чылааныш алгаш
американың Азияда буу
раан дайымынча утланыш
кылпн агартыр дээр орада
жымшкыныраа делегация
дамашпалыг. Ай-янтанан ме
гетелес. Чугаа Вьетна
эжелеск дайынын соккыр
мурун-корей чалта болушт
деткарикел обталары.
Азияда дүшүртүр байдал
ды өскө-даа одагарын уут
каары найман өскө чогу
чалыг бийимор кылкыра
шынганоянч чаа политика
диде турарын көргүзү болур.

И. ЛАНИЦКИН
С. ИВАНОВ
А. ТЮПОВЕ.
А. ПЕЛЕВИН
(СГА).

ДЕЛЕГЕЙ БО ХҮННЕРДЕ

Кизингерниң АКШ-та

ПАРИЖ. (СЭТА). Франция-га «ногаан бөрттөр» деп америк кинофильмийн үндэрүүн турарыгга удурланышкыл бугу журтта үргүлчүлөн турар. Вьетнам-биле аныяктарнын болгаш студентилеринн элестил каттыштырылгазынын бугу-делегей конференциязын

белеткээр талазы-бале фран-
цуз комитет бо милитаристи
фильмн көргүзөрин доп-до-
раан хоруурун негээн.

Парлап үндүргөн дыңна-
дынга коматеттин демдөглэ-
ни болза, француз ашыктар
Вьетнамда америк агрессияга

мактаан фильмин көргүзөрин
ге шиитпиринг удурланып ту
рар. Мурнуу Вьетнамдан бүгү
америк шериктерин ауга
чокка үлдүрөр дээш боттары
нын демиселни күштөлдире
ринче француз аныяктарни
комитет кыйгырган.

ВАШИНГТОН. (СЭТА). Ал-
банын аял-чоруун нхлып
АКШ-ка чоруп турган ГФР-
ниң канцлер Кизингер биле
АКШ-тың президентигер Ник-
сонун ийн хуа ургуатудан
чугаалажышкыныар доо-
зулган.

ДЕЛИ. (СЭТА). Индий парламентинг үстүү палатазын чуртун улуг 14 банкмын национализастаар дугайында хоойлу төлөвилелин ийги номчулгада чүүлдүг деп санаан. Улуг капиталдын эрге-

ажыктарын төлөөлөн «Саа-
тантра» дээр партияның депу-
таттары хоойлу төлөвилелин
бадылаар үезинде хуралдаа-
залдан үнү чоруткан.

Оон мурунда парламенти-
ниң адаккы палатазы хоойлу

төлөвлөлийн чүүлдүг деп сана-
наа. Республиканың прези-
дентининг хүлээлгээн күү-
седни турар М. Хидайгула
хоойлуга ат салган соонда о-
күштүг болур.

Үш израиль самолётту
дүжүр аткан

РИМ. (СЭТА). Италианмы
ажылчы чоннары коммунист
парлаганың фондузунга бир
миллиард ажыр лири чыып
кирген дээрзин «Унита» со-
лун дыңнаткан. Ийр мил-
лиард лири чыылдырар со-
рулганы салган акша чыыр
талазы-биле кампания бүтү-
чүртү үргүлүшүлөшкөн.

«Мистер» хөвирүүн ний, «
молдун дүүжү аткан. Хал
дат бэлэглэктан.

и артиллериясының дивизионына үш израиль самолёты, армия командыларының тегемендерінің екі чарында «Мистер» билігінің самолёты Адасия, Ширинді дүрғаға районында (Нордада орта кезін) турар нордадан.

артиллериясының солдаттар «Ботур» хевриннің бір израиль самолётындашкын үзінде үш нордан со.

КЫДАТТА БОЛУУШКУННАР

Шавиш мөжүдә улуустун хоѳез-сүлжениеринин дугайында дыйнадылар. Мадагаскарда келген. Оң дыйнадылардын биринчи болжа. Мао Цзэдун турган айтышкынынга Аугулар мөжүдә чортунга «ККП ТК ның дыйнады» болун турган. Оң документте дугаулааны болжа, Шавиш мөжүдә тег болган муруну районярында оң найсагалы — Тайюань хоорайда «бүтүң чадаларын революстуг коммунистерин чыла чаап турар», «чамдык жыйкыр шериг кезектеринте халдап, оларын бол-чосунсуг хуунап ан турар апарар». Бар меддизерден ан көргөдөй таарымаларда туң Чен Чанг-чунг дыйнадында «адагаты болган харым-дза» коммандирлер безин чоңунд таарымче чагылыш кирип турар.

Август 1-де, Кыдтаан улаусу ту-хостала армиянымың чыңа-чыл оюнуң агулуде, «Иткен-мен кыяло», «Иткенде» болгон солунга, болган «Хуну» журналга, директивалар чыгууда, паралаан «Культура» революцияны» уламчылаар болган. «Бүт түрени шерат контро-лонга тургузар» дээсин ол чыгууда бадтыктаа. Бодоулар бир улау чыгууну солун Хун бай мокууда Наньхуонга чыгар-ромео-септелге заводунда кир-жилерия аажым-чаңып ба-жос. «Мао Цзун-дунуң идея-сын калбак улаус массаларын баш-мээниге снпирер талоздо солдаттар заводтук бүтү аажым-чынарны «Маоуну идеяларын» өөрсеп талзып ба-жос таларга болган заводтарга улаус чыгуу аажым-чаңып болгон. «Кыдтаан» шалык чыгыптал шындык а-жос.

бүдүргөдө тургускан солдаттар Маюуну чак чүрүмүрүн таарымына кийгизерин мажбур кылган турган.

Кийинки уластуу, же-гизматтары болгаш оң ру-волосту чаалап алышкын, нарын камгалар армия ки-дир тургускан. Ам акыл-чоюнармын кеделинчири-рин базарын, Маюун идея-рын күтүүшкени-биле кент-редирин, үлөтүрүм, кед-акыл-агымны болгаш тра-спортту милдеттээртаары-ариялык аңы-хавиязым-ды тургузуу турар

Маюун суртаалчымы «Ху-пи» журнага бизнесси-би-алмыр, «Мао даргага аңы-чорукту хайралган» о шер-кемизини уластуу-хостал-ариялышкын оюнбу б-дүтүчүө оңа мактадым алы-рынга, төлөткөн болган

Мао хан тогтцунхун сох
салбар болон сэрхй сайн
жишынхын хандархын нөх
гэвч. Хуанхэ хөмөн ортол
хн агтмил ол дагхы мн
жуху шерг күшлхын нөмө
чортухн.

Армия Мао Цзэ-дунхун
улхуу уур шерг-бюрократ
хунт диктатурнмн хол чө
лөнгүнэ болуу турар деп
чүлхнэ Шаньси жонхуа
дунхунхун база катан ба
дунхунхун турар. Камгалал мн
олч Чини. Болон ахын-ба
шут мөдөлгөнч болса, ар
мн чхч турган болса, күл
ра революцннхн бөлдүнхн
болган Маонун шугунм чө
рулар-даа аргажок турар
хүннэ.

тырыгын салым турган: куула
тура революциянызым кезинде
де ким кылды аяк-чачын тур-
турганбы? Ындыр арганга
аңгылап турган, Маоунд да
зынарып "чытырке уяту"
сөөктөсү болган. Маоунд
идеяларынын баузууга жомук
дагып бүдүдүк массалардын
кыжырады сорулга-беле олар-
ны аягы-беле шаажылаан.

Шерэг кижилер Шыныкы
нык кат экилдери заводуш
техниктеп тускай эртемниге
риичи идеясекийжын кат
чаар белгитине. Цанан
мокушун театр артистери
аңгылап "бай кыпчак калча-
лаа киялзизинтеп" кыпчак
сымалдык "Сынылоо" дээр го-
тупидаачын, ошунчаачын

түүддээр бижсэн. Ол бол хамгийн муруудаа «Мэстэвэйн» шууг чигэртээ «тусайн шөргилгэр» дээр шөрлөхөө хамгаалжир. Шаадаа ку армияга Ляо-Бө-биле эх дэл абын эртгилгэр кижилэ ол «тусайн шөргилгэр»-н мандала турар.

Маотулар Кыддатын улуучу-хосталг армянзын олг антисоветинг болгаш шөргилг калчларармын өсөөдөөр аягалг. «Калчлар»-н шийдмэл кортлос, өлүкү кортлос дег Маонгын эх ч айгымшыкын» солунлар долгав. Амургуа Гольдин ол тулгууно кылд төсөөт чигэилгын соонга доралг-на эх тээ айгымшыклар» на

Шанься мужуга маочуларга
улур демисел июлдуң төвчү
зүдө—Кыдаттың улусчу-хоо
талга армиязын тургуканы
нын оюнун биче-ле чы
нунда эгелен. Армиянын му
юнуга холбаштыр пекин со
луннар «чаа ёзу-чуруну» эм
гелеп тургузарына шериг ки
жилериниң «шынтоилриг ролю
нун» дугайында звээш звес
чүддери бижээ.

Будуругдeлeдeрe кaзaмa кo-
рyм-чyрyм aжaлчaлaнaрмaн
клeднeэшкнншa yргyлчy хaй-
нaтaрмьг тyрaр. Чooкa чa-
«Хaйлyнзaн» cолyн Цнлaкaр
дa чaгнр зaвoдyндa тyрaр «
кeзeктaн шaжaлaл хeмчe-
лeрнн» дyгaйн бжжoн. О

«Сонгу таладан айнымды дугайында хоозун, меге паганлага чадгынып алган. Мао болган оң чоок кыжыры кыдат улусту аар-берге кычыгдала, шериг диктатураның бау-турмулга доктаамышдажып журттаарынчо абадарын күзеп турар.

(СЭТА).

Президент биле кан-
чоокта чаа сан-хөө талаз-
ды чарган дугуруулгалга
йыр чедирген. ГФР Баян
Германияда америк шер-
ниң ажаалда-тежээлине
рымгадарынын талевирин
вудедиринге чопшээр-
деп чүве бладингир болга-
дугуруулганын ийи тала-
галалга «кады ажылда-

Вашингтонда Ак бажы-
ле Бовида кандлерин өз
стаовуну аразыга хары-
нын дорт шугумун тур-
рын шиятирлээн. Ийн
костомту шиячлэзоринге
рий-барыын-герман
аякылдажылганы калбарти
база дугурушкан.

УНДА

ның ужуру «Азияның Оожу» океан эвилели» дээр шерин блогу—ПАТО-ну тургузар ду гайыла болган

АКШ-тин киртсе секретариаты Азияга чорун тургач, чаа элде тургузарын чугалашкан. Канберрага баргач, барыч чанар деп тургаш, Австралиянын, Чоа Зеландиянын, АКШ-тин АНЗЭС эвеледин дитигеер дээш, оо шериг-политиктик организацияга чүгүндүлгөн сессияларга кирешкен. Ош эвеледин бүтү кеңигуерин Американын Вьетнамга эжелекти дайынына кыркпн турар.

Мидиг болгонда, анаа шериг эвеледеринин дугуйн чугаашкан. «Чаа» деп сөстүгүш-теп-биз амылстанды алгашаа, америкаларнын Азияда буураан дайымынчуга угулгынм-чын агартып дээш орады-жылкышкыларга дээш айткан дөөшөлдөткөндөй-ай-ныткан гететтес. Чугаа Вьетнамга эжелекте дайыны сокамдыр, мурунчор чорга чааа бөдүтү дөткиринде обтабары.

Азияда дүшүмүртү байдалды өскө-даа озагарын ууту-каары нйякее оо өскө чогул-чалыг бозымнар кылдыр Ва-шингтонга чааа полетика да-дип турарын көргүзүп болу-

И. ЛАПИЦКИЙ,
С. ИВАНОВ,
А. ТЮПАЕВ,
А. ПЕЛЕВИН.
(СЭТА).

